

8<sup>ο</sup> ΓΕΛ Αθηνών

7 Νοεμβρίου 2026

Αφιέρωμα

## το Θρυλικό Η' - το 8<sup>ο</sup> της Αθήνας

---

Α. Παρουσίαση των έργων αποκατάστασης  
των Διδακτηρίων “Μιχαήλ Νομικός”  
από τον Δήμο Αθηναίων  
2025 – 2026

---

### Διαφάνεια 1

(φωτογραφία του σχολείου)

### Διαφάνεια 2

Το κτήριο των Διδακτηρίων “Μιχαήλ Νομικός” που μετράει σήμερα σχεδόν εκατό χρόνια ζωής, στέγασε και εξακολουθεί να στεγάζει το αγωνιώδες ταξίδι για γνώση και προκοπή των ανθρώπων που έζησαν και ζουν στην παλιά αυτή αθηναϊκή γωνιά.

### Διαφάνεια 3

Ακόμη και σήμερα προκαλεί θαυμασμό η εμπνευσμένη μεγαλειώδης κατασκευή του, παρά τις τρομακτικές αλλοιώσεις από τον φθοροποιό χρόνο αλλά και από τις αυθαίρετες παρεμβάσεις που δέχθηκε κατά καιρούς.

### Διαφάνεια 4

Στο πλούσιο κτήμα του Μιχαήλ Νομικού, με την έπαυλη και τα κτήματα συνολικής έκτασης περίπου 7 στρεμμάτων, όπου μοναδικό απομεινάρι στέκει σήμερα η αιωνόβια ελιά της αυλής μας, υλοποιήθηκε, τριάντα χρόνια μετά τον θάνατό του, το σπουδαίο όραμα του μεγάλου ευεργέτη. Οικοδομήθηκε το παρόν μεγαλοπρεπές Διδακτήριο, όπου στεγάστηκε το θρυλικό πια 8<sup>ο</sup>.

### Διαφάνεια 5

Η δημιουργία του νέου κτηρίου εντάσσεται στο τεράστιο Πρόγραμμα εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης που εφάρμοσε ο Ελευθέριος Βενιζέλος, την τετραετία 1928 – 1932. Για την υλοποίηση του Προγράμματος συστάθηκε Ομάδα μελέτης των νέων σχολικών κτηρίων, στην οποία συμμετείχαν οι σημαντικότεροι αρχιτέκτονες της εποχής, μεταξύ αυτών ο Γεώργιος Πάνζαρης (1901 – 1971) και ο Νικόλαος Μητσάκης (1899 – 1941), που επιμελήθηκαν τα σχέδια ανέγερσης του συγκροτήματος του Η' και του ναϊδρίου στο προαύλιό του, αντίστοιχα.

### Διαφάνεια 6

Το κτήριο αποτελεί αντιπροσωπευτικό δείγμα μοντερνισμού. Ο μοντερνισμός στην αρχιτεκτονική εκφράστηκε με την άρνηση της παράδοσης. Λιτές γραμμές, γεωμετρικές, ανοιχτοί χώροι, περισσότερο φως. Το ριζοσπαστικό αυτό και σαρωτικό κίνημα του 20ού αιώνα, με τις ρίζες του στον 19<sup>ο</sup> αιώνα, βασίστηκε στη χρήση νέων υλικών, όπως το μπετόν, το γυαλί και ο σίδηρος. Προτείνει τα καθαρά σχήματα και τη μηδενική χρήση περιττών διακοσμητικών. Προέτασε τη λειτουργικότητα έναντι της μορφής (*form follows function*).

### Διαφάνεια 7

Είναι ένα κτήριο συμπαγές, που αποπνέει δύναμη με τον όγκο του και τις λιτές γραμμές του. Το Διδακτήριο θεωρήθηκε ένα από τα πιο εντυπωσιακά και πρωτοπόρα της εποχής, αφού διέθετε επίσης εστιατόριο, ιατρείο, εργαστήρια χειροτεχνίας, φυσικοχημείας και τεχνολογίας, λουτρό, αποδυτήρια, εκτός από τις αυτονόητες αίθουσες διδασκαλίας και τα γραφεία της διεύθυνσης και των καθηγητών. Και φυσικά, η επίπλωση ήταν ανάλογη της εποχής, με βαριά έπιπλα.

### Διαφάνεια 8

Οι λεπτομέρειες στην κατασκευή εντυπωσιάζουν ακόμα και σήμερα, την εποχή της φθηνίας και της προχειρότητας, και της αδιαφορίας για την αισθητική, την ασφάλεια, την λειτουργικότητα. Για παράδειγμα, σε όλες τις αίθουσες και τα κλιμακοστάσια τοποθετήθηκαν διάσπαρτα αεραγωγοί – δυστυχώς ακυρωμένοι πια – που επέτρεπαν στον αέρα να ανανεώνεται ώστε να διατηρείται μια σταθερή θερμοκρασία, η οποία έκανε ανεκτή την παραμονή στον χώρο σε κάθε εποχή του χρόνου. Οι αεραγωγοί σε σχήμα ρόδακα, έφεραν μηχανισμό, ο οποίος επέτρεπε στα πέταλα των ροδάκων να ανοίγουν και να κλείνουν.

### Διαφάνεια 9

Οι διάδρομοι και οι αίθουσες φέρουν ένα μωσαϊκό στα χρώματα της άμμου ή βαθέος κόκκινου, παγιδευμένο από ένα μαύρο πλαίσιο ή εναλλακτικά από μάρμαρο λευκό, προσδίδοντας μιαν επιλεκτική πολυτέλεια, επιμένοντας έτσι στην ανάγκη να διδάσκονται οι μαθητές την δύναμη της ομορφιάς.

### Διαφάνεια 10

Η κορύφωση στον σχεδιασμό του μωσαϊκού βρίσκεται στην μεγαλοπρεπή αίθουσα εκδηλώσεων. Εκεί, το μωσαϊκό φέρει μπορντούρα με στυλιζαρισμένο μαϊάνδρο, στην πλευρά των παραθύρων και του φουαγιέ. Όταν υπήρχαν εκδηλώσεις, τρίφυλλες ξύλινες πόρτες άνοιγαν και έκλειναν, ώστε οι δύο αίθουσες διδασκαλίας μετατρέπονταν σε ευρύχωρο πολυτελές φουαγιέ. Αυτή η λειτουργία, μετά από ακύρωση δεκαετιών, επανήλθε.

### Διαφάνεια 11

Να πώς “είδε” ένας μαθητής το νέο του σχολείο, όταν πρωτομπήκε σε αυτό: “Συννηθισμένοι από το στρίμωγμα μέσα σε μικρές και ακατάλληλες αίθουσες διδασκαλίας μείναμε κατάπληκτοι από την πολυτέλεια του νέου μας σχολείου. Όλα καινούργια, όλα λαμπερά, όλα απαστράπτοντα [...] στο μεγαλοπρεπέστατο για εκείνα τα χρόνια καινούργιο κτήριο”. Ο μαθητής αυτός ήταν ο αξέχαστος επιφανής ογδοήτης Αλέκος Σακελλάριος.

### Διαφάνεια 12

Τι να πει κανείς για την ιστορία που στέγασε το κτήριο αυτό; Έντονη αντιστασιακή δραστηριότητα των μαθητών του 8<sup>ου</sup> στα χρόνια της Κατοχής, συμμετοχή μαθητών σε απεργίες και διαμαρτυρίες για την αποστολή Ελλήνων ομήρων σε στρατόπεδα καταναγκαστικής εργασίας, δολιοφθορές στον κατακτητή, ενεργός συμμετοχή στα Δεκεμβριανά.

### Διαφάνεια 13

Τι να πει κανείς για μια πλειάδα επιφανών αποφοίτων, που με την προσωπική τους πορεία έπαιξαν σημαίνοντα ρόλο σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής και διακρίθηκαν ως επιχειρηματίες, πολιτικοί, επιστήμονες, καλλιτέχνες. Πολλοί από αυτούς έγραψαν και γράφουν λαμπρές σελίδες στην ιστορία του ελληνικού πολιτισμού, με συνέπεια το σχολείο να έχει εδώ και χρόνια καταγραφεί ως “το σχολείο των επωνύμων”. Κωνσταντίνος Καραμανλής, Δημήτρης Ροντήρης, Άγγελος Τερζάκης, Ανδρέας Εμπειρίκος, Τάσος Αθανασιάδης, Κορνήλιος Καστοριάδης, Φιλοποίμην Φίνος, Αλέκος Σακελλάριος, Γρηγόρης Γρηγορίου, Μποστ, Μαρία Φαραντούρη, Γιάννης Σπανός, Θάνος Μικρούστακας, Παντελής Βούλγαρης, Μίνως Βολανάκης, Κική Μορφονιού, είναι μόνον λίγα λαμπρά ονόματα από τον μακρύ κατάλογο των επωνύμων αποφοίτων του σχολείου.

Από την έδρα του καθηγητή δίδαξαν κατά καιρούς σπουδαίοι εκπαιδευτικοί, όπως – για να σταθούμε στους παλαιότερους – ο Γιάννης Σιδέρης, ο Γεώργιος Μέγας, ο Δημήτριος Λουκάτος, ο Ιωάννης Ευροτύρης, η Λιλίκα Νάκου.

### Διαφάνεια 14

Στην πορεία του χρόνου το σχολείο υπέστη φυσικές φθορές αλλά και καταστροφικές παρεμβάσεις που το πλήγωσαν και το αλλοίωσαν.

### Διαφάνεια 15

Ο Δήμος Αθηναίων, τη διετία 2025 – 2026, επί δημαρχίας Χάρη Δούκα, προέβη σε μια ουσιαστική προσπάθεια αποκατάστασης των αλλοιώσεων αυτών. Σήμερα που το σχολείο μας γιορτάζει, ενώ συνήθως τιμάμε έναν από τους πολυάριθμους επιφανείς αποφοίτους, αποφασίσαμε να καταδείξουμε τα έργα αυτής της αποκατάστασης, χαιρετίζοντας την – δυστυχώς όχι αυτονόητη πάντα – φροντίδα που χρειάζονται όλα τα σχολεία, και όχι μόνον το δικό μας, το οποίο ομολογουμένως είναι ένα αρχιτεκτονικό μνημείο ιστορικής σημασίας.

### Διαφάνεια 16

Γράφτηκε από τους καθηγητές μας ένα βιβλιαράκι που κατέγραψε όλα όσα πολύτιμα έγιναν αλλά και όσα ακόμα χρειάζεται να γίνουν, όπως αξίζει σε ένα μνημείο, όπως αυτό.

### Διαφάνεια 17

- Απομάκρυνση των ακατάλληλων οικίσκων που τοποθέτησε αυθαίρετα η προηγούμενη δημοτική αρχή και επαναφορά του εκεί κατεστραμμένου σκάμματος γυμναστικής,
- ράμπες και αναβατόριο για εξασφάλιση προσβασιμότητας,
- διαμόρφωση του μικρού κήπου στην είσοδο του σχολείου και αντικατάσταση της κλαπείσης προτομής του ευεργέτη,
- αποκατάσταση των μοναδικών αγιογραφιών του Σπύρου Παπαλουκά στο εκκλησάκι,
- φύλαξη τις νυχτερινές ώρες,

είναι οι πιο σημαντικές προτεραιότητες που διεκδικεί η ολοκληρωμένη αποκατάσταση του πολύπαθου ιστορικού κτηρίου.

### Διαφάνεια 18

Τελευταίο και σπουδαιότερο. Ο ευεργέτης Μιχαήλ Νομικός, λίγες μέρες πριν τον θάνατό του το 1900, προέβλεψε με την πολύτιμη Διαθήκη του την εσαεί οικονομική τροφοδότηση των μελλοντικών Διδασκηρίων που οραματίστηκε. Περιέλαβε στην Διαθήκη του, εκτός από την έπαυλη και τα εδώ κτήματα, συνολικής έκτασης περίπου 7 στρεμμάτων, μεγάλης αξίας ομόλογα της Εθνικής Τράπεζας, καθώς και οικόπεδο με κατοικία στο κέντρο της Αθήνας. Το οικόπεδο αυτό δόθηκε αντιπαροχή, την δεκαετία του '60. Η προηγούμενη κατοικία, καθώς και τα οκτώ διαμερίσματα και δύο καταστήματα που προέκυψαν πολυκατοικία που αναγέρθηκε, εξασφάλιζαν από τα μισθώματα ένα εισόδημα ικανό για την κάλυψη αναφυόμενων αναγκών των σχολικών μονάδων του συγκροτήματος.

Δυστυχώς όμως, εδώ και χρόνια το κληροδότημα στέκει ανενεργό και περιμένει την ώρα που θα ενεργοποιηθεί ξανά από τον Δήμο Αθηναίων.

Θα δούμε τώρα ένα μικρό βιντεάκι που δίνει μια σύντομη αλλά χαρακτηριστική γεύση των έργων αποκατάστασης.

## Προβολή βίντεο

---

### Διαφάνεια 19

Η βραδιά της γιορτής μας θα συνεχιστεί με ένα μικρό μουσικό ταξίδι στην πόλη μας, την Αθήνα. Στο πιάνο ο κ. Σπύρος Σουλαδάκης. Τραγουδούν οι απόφοιτες Μαρία Στάη και Στέλλα Μπακάλη.

## Β' Μουσικό αφιέρωμα

### “ΑΘΗΝΑ”

### Διαφάνεια 20

Νίκος Χατζηαποστόλου, “Οι Απάχηδες των Αθηνών”, Σαν όνειρο μαγευτικό

### Διαφάνεια 21

Λεό Ραπίτης – Μίμης Τραϊφόρος, Λόντρα – Παρίσι – Νιου Γιορκ

### Διαφάνεια 22

Θεόφραστος Σακελλαρίδης, “Ο Βαφτιστικός”, Η καρδιά μου πονεί για σας

### Διαφάνεια 23

Βαγγέλης Παπαθανασίου, Αθήνα

### Διαφάνεια 24

Μίκης Θεοδωράκης – Γιάννης Θεοδωράκης, Ομορφη πόλη

### Διαφάνεια 25

Μάνος Χατζηδάκης, Μια πόλη μαγική

### Διαφάνεια 26

Μάνος Χατζηδάκης – Νίκος Γκάτσος, Αθήνα

---

## Διαφάνεια 27

*ἐπ' ἀγαθῷ τῆς κοινωνίας,  
βεβαίως βεβαίως ...*

## Διαφάνεια 28

(το logo του Δήμου Αθηναίων)

(εφόσον παραστεί)

Καλούμε τώρα τον Δήμαρχο Αθηναίων, κύριο Χάρη Δούκα να απευθύνει χαιρετισμό.

**Σύντομος χαιρετισμός του Δημάρχου**